

Bureau voor Archeologie Rapport 483

Hoofdstraat 44a, Heijen, gemeente Genneep: een bureauonderzoek

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 483. Hoofdstraat 44a, Heijen,
gemeente Gennep: een bureauonderzoek

auteur: (KNA senior prospector)

autorisatie: (KNA senior prospector)

datum: 22 mei 2017

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2017030604
Provincie	Limburg
Gemeente	Gennep
Plaats	Heijen
Toponiem	Hoofdstraat 44a
Centrum locatie (m RD)	195.980; 409.130 (x; y)
Omvang plangebied	370 m ²
Kadastrale gegevens	Gennep, sectie H, percelen 1118 en 1121 (ged.)
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4041951100
Soort onderzoek	een bureauonderzoek
Opdrachtgever	
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	46D
Periode van uitvoering	April 2017
Bevoegd gezag	Gemeente Gennep
Deskundige namens bevoegde overheid	Onbekend.
Beheerder en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en E-Depot.

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	7
1	Inleiding.....	8
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	8
2	Bureauonderzoek.....	9
	2.1 Methode.....	9
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	9
	2.3 Aardkunde.....	9
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	10
	2.5 Mogelijke verstoringen.....	11
	2.6 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden.....	11
	2.7 Gespecificeerde verwachting.....	14
3	Conclusie.....	15
4	Advies.....	16
5	Literatuur.....	17
	Figuren.....	19

Lijst met Figuren

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).....	3
Figuur 2: Luchtfoto. Het plangebied is blauw omrand.....	19
Figuur 3: Luchtfoto, ingezoomd op het plangebied (blauw omrand).....	19
Figuur 4: Plankaart.....	20
Figuur 5: Bouwjaar van panden in het naast het plangebied (Kadaster 2013)....	21
Figuur 6: Foto huidige situatie.....	22
Figuur 7: Foto huidige situatie.....	23
Figuur 8: Foto huidige situatie.....	24
Figuur 9: Geologische overzichtskaart (De Mulder 2003). Het plangebied is blauw omrand.....	25
Figuur 10: Bodemkaart (Alterra Wageningen UR 2012). Het plangebied is blauw omrand.....	26
Figuur 11: Geomorfologische kaart (Buitenhuis en Wolfert 1988; Alterra 2004)..	27
Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart (Kadaster - PDOK 2014). Hoogtematen in meters NAP. Het plangebied is wit omrand.....	28
Figuur 13: Hoogte-reliëfkaart van het plangebied (wit omrand) (Kadaster - PDOK 2014). Hoogtematen zijn in meters NAP.....	28
Figuur 14: Kaart (Onbekend 1560).....	29
Figuur 15: Kadastrale kaart Heijen 1732 (Guionneau 1731).....	29
Figuur 16: Kadastrale kaart Heijen 1732, detail (Guionneau 1731).....	30
Figuur 17: Kadastrale minuut van de gemeente Bergen tussen 1811 en 1832 (“Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed”). In de figuur zijn twee minuutplannen samengevoegd, gescheiden door de rode lijn. De linkse zijde is sectie A blad 2 (MIN11011A02). De rechter zijde is sectie B blad 1 (MIN11011B01). Het plangebied ligt ongeveer binnen de blauwe cirkel.....	31
Figuur 18: Detail van kadastraal minuutplan Bergen, sectie A, blad 2 (“Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed”)MIN11011A02).....	31
Figuur 19: Detail van de oorspronkelijke aanwijzende tafel bij het minuutplan van de gemeente Bergen, sectie A, blad 9 (“Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed”) OAT11011A009).....	32
Figuur 20: Detail van de oorspronkelijke aanwijzende tafel van de gemeente Bergen, sectie A, blad 7 (“Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed”) OAT11011A007).....	32
Figuur 21: Bonnekaart 1897.....	34
Figuur 22: Bonnekaart 1907.....	34
Figuur 23: Detail van de Bonnekaart uit 1930 (592-2032 Gennep). Het plangebied ligt ongeveer binnen de blauwe cirkel.....	35
Figuur 24: Detail van de Bonnekaart uit 1938 (592-2033 Gennep), verder ingezoomd. Het plangebied ligt ongeveer binnen de blauwe cirkel.....	35
Figuur 25: Uitsnede van Tweede Wereldoorlog foto van de RAF, flight 316, run 10, photo 3263, 1944-10-05 (RAF 1940). Het plangebied ligt ongeveer binnen de blauwe cirkel.....	36
Figuur 26: Topografische kaart 1957.....	37
Figuur 27: Topografische kaart 1967.....	37
Figuur 28: Topografische kaart 1978.....	38
Figuur 29: Topografische kaart 1987.....	38
Figuur 30: Actuele topografische kaart.....	39
Figuur 31: ARCHIS overzichtskaart. Archeologische terreinen zijn aangegeven in blauw, waarnemingen in geel, en AMK terreinen in rood (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016). Het plangebied is zwart omrand.....	40

Figuur 32: Boorpuntenkaart van booronderzoek in het kader van de Maaskade versterking (Koop 2003).....	41
Figuur 33: Archeologische verwachtings- en beleidskaart van de gemeente Gennep (Past2Present 2009). Het plangebied bevindt zich ongeveer binnen de blauwe cirkel.....	42

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	10
Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 500 m van het plangebied.....	14

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureauonderzoek uitgevoerd voor sloop- en bouwwerkzaamheden aan de Hoofdstraat 44a te Heijen.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische waarden bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocol 4002. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

Het plangebied ligt in archeologisch landschap 'Maasdal'. De ondergrond bestaat uit afzettingen van de huidige Maas en diens voorlopers. Het plangebied ligt tot in de jaren 70 van de vorige eeuw in de uiterwaard van de Maas. Nadien is het plangebied enkele meters opgehoogd. Het is bij het erf van Hoofdstraat 44a gevoegd en bebouwd met een schuur.

Het plangebied ligt in een AMK terrein; de historische kern van Heijen. Het plangebied was tot de jaren zeventig onderdeel van de uiterwaard en lag naast het erf van Hoofdstraat 44a. De ondergrond bestaat uit een 20^e eeuwse ophogingspakket. Behoudenswaardige archeologische resten zijn daarom waarschijnlijk afwezig.

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Gennepe.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de sloop en nieuwbouw van een schuur aan de Hoofdstraat 44a te Heijen.

In het gebied geldt een vastgesteld archeologisch beleid dat is verwerkt in het geldende bestemmingsplan.¹ Het plangebied ligt in bestemmingsplan Kern Heijen 2016. In het plangebied geldt de dubbelbestemming Waarde Archeologie 3 en de regel dat voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper dan 30 centimeter een archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 370 m². De beoogde ontwikkeling leidt tot een bodemverstoring tot 70 cm-mv. Hiermee overschrijdt het plan de vrijstellingscriteria en geldt de verplichting om een onderzoek op de locatie uit te voeren.

Het onderzoeksgebied is een zone met straal van circa 500 m om de ontwikkeling heen.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,² in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.0).

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*
- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*
- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*
- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*
- Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:
  - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
  - *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

1 (Past2Present 2009)

2 <http://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

---

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.0, protocol 4002.³

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leiden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.⁴ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Het plangebied ligt in de gemeente Gennep in de plaats Heijen. De locatie ligt aan het adres Hoofdstraat 44a. Op het adres bevindt zich een manege met bedrijfsbebouwing (fig. 2 en 3). Aan de zuidzijde bevindt zich een schuur van ongeveer veertig jaar oud (fig. 4 en 5). Volgens de eigenaar is de schuur ongeveer 40 jaar oud (eind jaren '70 van de twintigste eeuw). Volgens BAG is de schuur uit 1970. Het voornemen bestaat om deze te slopen en te vervangen door een grotere.

De huidige schuur heeft een omvang van ongeveer 200 m² en is gebouwd op stiepen die tot enkele decimeters onder het maaiveld reiken.

De eigenaar heeft aangegeven dat het betreffende stuk grond oorspronkelijk uiterwaard was. Door zijn vader is het perceel in de jaren zeventig met ruim een meter puin opgehoogd.⁵

De nieuwe schuur wordt 27 m lang en 13,5 m breed (370 m²). Deze wordt gebouwd op acht voetplaten van 1,20 m bij 1,20 m. De onderzijde van de voetplaten komt op 70 cm onder bouwpijl (het huidige maaiveld). De bodem wordt dus alleen verstoord door het aanbrengen van de voetplaten.

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied ligt in archeologisch landschap 'Maasdal'.⁶ De ondergrond bestaat uit afzettingen van de huidige Maas en diens voorlopers. Het plangebied

3 (SIKB 2016)

4 (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services)

5 e-mail 20 maart 2017

6 (Rensink e.a. 2015)

ligt ten oosten van de terrassenkruising. Dat betekent dat (op een tijdschaal van honderden jaren) de rivier zich insnijdt in oudere afzettingen. De jongste Holocene afzettingen liggen in de huidige stroomvlakte. De rivierterrassen aan weerszijden daarvan bestaan uit oudere – Vroeg Holocene en Pleistocene – afzettingen.

Op het oostelijke rivierterras hebben zich eerdgronden ontwikkeld (fig. 10). Het 50 tot 80 cm dikke, humushoudende dek bestaat uit donkerbruin, zwak humeus tot matig humusarm, leemarm, matig grof zand. Dit dek rust meestal direct op leemarm, matig grof zand, waarin een bruine of bruin okerkleurige moderpodzol-B is ontwikkeld.

In het Maasdal ten westen van het terras hebben zich in het Holocene kleidek kalkloze poldervaaggronden ontwikkeld.

Op de geomorfologische kaart ligt het plangebied in een geul van een vlechtend afwateringsstelsel (2R10; fig. 11). Het plangebied ligt op ongeveer 13 m NAP; de stroomvlakte van de Maas op ongeveer 10 m NAP (fig. 12 en 13).

Direct langs de westzijde van het plangebied heeft archeologisch booronderzoek plaatsgevonden (zie verder par. 2.6). Hieruit blijkt dat daar sprake is van een verstoorde bodemopbouw. De boringen bevatten een hoge concentratie recent puin.

In het plangebied bevinden zich geen van verontreiniging verdachte locaties. In het plangebied is niet eerder milieuhygiënisch bodemonderzoek uitgevoerd.⁷

<i>Bron</i>	<i>Situatie plangebied, omschrijving</i>
Geologie (fig. 9)	Op de geologische overzichtskaart ligt het plangebied op de grens van twee eenheden: <ul style="list-style-type: none"> • Be3 Formatie van Beegden; rivierzand en -grind • Be2 Formatie van Beegden; rivierklei op rivierzand en -grind
Bodemkunde (fig. 10)	Hoge bruine enkeerdgronden in grof zand: bEZ30-VII kalkloze poldervaaggronden in zware zavel en lichte klei, profielverloop 5; overige zavel of klei met homogene, aflopende en oplopende profielen (Rn95C)
Geomorfologie (fig. 11)	Geul van vlechtend afwateringsstelsel (2R10)
AHN (fig. 12 en 13)	Het oppervlak ligt op ongeveer 13 m NAP. Ten westen van het plangebied bevindt zich een scherpe terrasrand naar de stroomvlakte van de maas op ongeveer 10 m NAP.

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.4 Bewoning en historische situatie

In het archief van het Kruisherenklooster Sint Agatha in Cuijk wordt in een akte van 1488 een 'heer te Heijden' genoemd. Het huidige kasteel Heijen ligt op ongeveer 300 meter ten noorden van het plangebied. Het is begin 16^e eeuw gebouwd en is nu een rijksmonument.⁸ Uit deze periode stamt ook een schetskaartje waarop het kasteel en de toponiem Heijden staat afgebeeld (fig. 14).

⁷ [http://portal.prvlimburg.nl/gisviewer/viewer.do?](http://portal.prvlimburg.nl/gisviewer/viewer.do?appCode=0d00dd009b6c01217a3868d6a0aeba97&forceViewer=true&cmsPageId=1)

[appCode=0d00dd009b6c01217a3868d6a0aeba97&forceViewer=true&cmsPageId=1](http://portal.prvlimburg.nl/gisviewer/viewer.do?appCode=0d00dd009b6c01217a3868d6a0aeba97&forceViewer=true&cmsPageId=1)

⁸ <https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monuments/526593>

Van de Heerlijkheid wordt in de 18^e eeuw een gedetailleerde kaart gemaakt (fig. 15 en 16). Het huidige patroon van wegen en bebouwing is goed herkenbaar en de kaart is goed te plaatsen op de actuele topografie. Daaruit blijkt dat de Hoofdstraat al bestaat. Het erf is echter smaller en de huidige bebouwing bestaat nog niet. Het plangebied is in gebruik als *Grünland*. Door het plangebied loopt een pad waarmee de groene landen worden ontsloten. Vrijwel direct naast het plangebied ligt een verlaten Maas arm als waterplas (*Das Meer*).

De kadastrale minuut van begin 19^e eeuw laat een vergelijkbaar beeld zien (fig. 17 tot en met 20). Het plangebied ligt vrijwel geheel in kadastraal perceel 314 dat in gebruik is als weiland. Het naastliggende erf is boomgaard (perceel 321). De bebouwing op het erf van Hoofdstraat 44 is in deze periode al sterk uitgebreid.

Op achtereenvolgende kaarten is de bebouwde situatie weinig anders (fig. 21 tot en met 24). Op de Bonnekaart van 1930 en 1938 staat het erf geaccentueerd met schrapjes – dit wijst erop dat sprake is van een erf dat langs de randen is opgehoogd teneinde het erf te vergroten.

Op de (preciezere) topografische kaarten is de situatie weinig anders. De projectie van het plangebied valt grotendeels in het lage grasland en deels op de helling naar het erf toe (fig. 26, 27 en 28). De RAF luchtfoto van 1944 is niet scherp genoeg om duidelijkheid over de bebouwde situatie te verkrijgen (fig. 29).

Tussen 1978 en 1987 wordt het erf in westelijke richting (weer) uitgebreid (fig. 28 en 29). Dit is tevens de periode dat de schuur in het plangebied wordt gebouwd. Nadien verandert weinig meer (fig. 30).

2.5 Mogelijke verstoringen

Uit historische kaarten blijkt dat het plangebied oorspronkelijk op de dalbodem van de Maas lag, in de uiterwaard. In de jaren zeventig is volgens de initiatiefnemer het plangebied enkele meters opgehoogd. Dit feit wordt ondersteund door topografische kaarten uit deze periode die laten zien dat het erf tussen 1978 en 1987 is uitgebreid. In deze periode is ook de huidige te slopen schuur gebouwd. Hiervan zijn geen gegevens (bijv. vergunningen) beschikbaar in het archief van de gemeente.⁹

In het plangebied staat een schuur. De ondergrond bestaat tot enkele meters diep uit geroerde grond.

2.6 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Archeologische terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied staan weergegeven in fig. 31 en toegelicht in tabel 2. De belangrijkste gegevens worden in onderstaande tekst aangeduid. Een uitsnede uit de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Gennep staat in fig. 33.

Een uitsnede uit de archeologische verwachtingskaart van het Maasdal staat in fig. 34 tot en met 36.

Het plangebied ligt in de historische kern van Heijen waar ook kasteelterrein Heijen onder valt (terrein 16.755). De begrenzing van het terrein is vermoedelijk op basis van de midden 19^e eeuwse kaarten ingetekend.

⁹ Contact per telefoon en email Omgevingsloket Gennep mei 2017

In het kader van de Maaswerken zijn bij Heijen nieuwe kaden gerealiseerd; het betreffende gebied is archeologisch onderzocht door middel van boringen (onderzoek 7.275).

Ter hoogte van het plangebied, direct naast het perceel, zijn tijdens dit booronderzoek ook boringen geplaatst. Er blijkt sprake van een verstoorde bodemopbouw. De boringen bevatten een hoge concentratie recent puin, zie fig. 32 voor de ligging van de boorpunten.

Ongeveer 250 meter oostelijk is op het terrein De Smele een opgraving uitgevoerd waarbij onder de middeleeuwse akkerlaag zeven gebouwstructuren zijn herkend, daterend uit de Midden Bronstijd A en de Vroege-Midden IJzertijd (onderzoeken 15.212 en 18.647; waarnemingen 292.142, 292.143 en 426.254). De kern van de IJzertijd nederzetting lag vermoedelijk ten noordwesten van het betreffende onderzoeksgebied.

In het plangebied zijn geen bekende (ondergrondse) bouwhistorische waarden aanwezig.

Het plangebied ligt in de "Maas-stellung".¹⁰ Dit is de zone langs de Maasoever waar de Nederlanders een linie hadden gebouwd om een inval vanuit het oosten te vertragen. De Duitsers benutten dezelfde zone om zich tegen invallen vanuit het westen te verdedigen. In het plangebied bevinden zich voor zover bekend geen militaire erfgoedwaarden.

Op de gemeentelijke archeologiekartaat ligt het plangebied in zone Waarde archeologie 3 - Waardevol gebied B. Hier geldt een archeologische onderzoeksverplichting bij onderzoek bij ingrepen groter dan 100 m² in verband met de ligging in een archeologisch terrein (historische kern Heijen).

Op de verwachtingskaart van het Maasdal geldt een archeologische verwachting voor resten uit verschillende periodes. Deze zijn geaggregeerd tot een verwachting voor alle periodes. De zone waarin het plangebied ligt scoort 10 op de schaal van 18.

Bron	Omschrijving
Archeologische terreinen	16.755 - Gennep - Heijen - Terrein van hoge archeologische waarde Terrein met bewoningssporen uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd. Het gaat om de oude bebouwing van Heijen en Kasteel Heijen. Deze historische dorpskernen en clusters kunnen de de wortels van de huidige dorpen zijn. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laatmiddeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn. De bewoning in de Vroege- en Volle Middeleeuwen (tot circa 1300 AD) kan een dynamisch karakter hebben gehad en de plaats en grens ervan hoeft niet samen te vallen met die van de latere bewoning.
Waarnemingen	16.038: Heijen: Kasteel Heijen Resten van een kasteel uit de Late Middeleeuwen. Ten zuiden van het kasteel in het perceel naar de Maas de resten van een voorburcht. 27.745: Heijen: Sleen Vondst van messing munt uit de Romeinse tijd. 292.142: Heijen: Smele Toevalsvondsten na verwijdering akkerlaag ten behoeve van woningbouw. Op dit terrein liggen tegenwoordig de straten; Boommarter, Hermelijn en Eekhoorn. Het terrein is twee keer globaal onderzocht. De vondsten beslaan Paleolithicum-Bronstijd vuursteen, en keramiek uit het

10 ("Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)")

Bron	Omschrijving
	<p>Neolithicum B vroege Bronstijd, IJzertijd, Romeinse tijd, Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.</p> <p>292.143: Heijen: Smele Bij de aanleg van een rioolsleuf werd een profiel getekend en werden vervolgens vondsten per laag verzameld. Het profiel was slechts over enkele meters te volgen. De vondsten beslaan vuursteen uit het Paleolithicum of Bronstijd, tefriet of basaltlava uit de Bronstijd of Late Middeleeuwen B, en keramiek uit de Romeinse tijd, vroege Middeleeuwen en late Middeleeuwen.</p> <p>292.289: Heijen: Maasoever Oppervlakte kartering. Vondst van handgevoemd aardewerk (IJzertijd – Romeinse tijd), gedraaid Romeins aardewerk, vuursteen, een fragment metaal (brons) en laatmiddeleeuws en nieuwe tijd aardewerk.</p> <p>406.243: Heijen <i>Zie verder onderzoeksmelding: 15.212.</i></p> <p>411.152: Heijen: De Smele De vondsten beslaan vuursteen uit het Meso- of Neolithicum en keramiek uit het Neolithicum, Bronstijd, IJzertijd, late Middeleeuwen A, en Nieuwe Tijd.¹¹</p> <p>426.254: Heijen, De Smele/Eekhoornstraat <i>Zie verder onderzoeksmelding 18.647.</i></p>
Onderzoeksmeldingen	<p>7.249 en 7.250: Heijen, Hoofdstraat en De Smele, booronderzoek Aanvullende archeologische inventarisatie op twee terreinen in het plangebied De Smele in verband met nieuwbouw. Uit het onderzoek is gebleken dat mogelijk sprake is van een vindplaats bij De Smele, vermoedelijk uit de periode Mesolithicum tot Neolithicum. De locatie bevindt zich op rivierduinafzettingen onder een intact esdek.¹²</p> <p>7.275: Heijen, Maaswerken, booronderzoek In het kader van de Maaswerken werden nieuwe kaden gerealiseerd bij Gennep, Mook en Middelaar, Venlo en Roermond voor bescherming tegen hoogwater. Algemeen beschouwd is het duidelijk dat tijdens het onderzoek in de zone Mook-Middelaar-Milsbeek en Ottersum de bewoningssporen doorgaans worden vastgesteld op de overgang van de rivierduinen naar het lageregelegen rivierdal. Aangezien dit ook de enige plaatsen zijn waar de natuurlijke bodem zich hoger dan 0,50 m t.o.v. het maaiveld bevond, dienen deze resultaten met enig voorbehoud te worden geïnterpreteerd; vermoedelijk strekken de nederzettingen zich nog verder uit op de flanken en de top van de rivierduinen. Bij ontgravingen met beperkte diepte dient de aandacht vooral uit te gaan naar deze locaties.¹³</p> <p>Ter hoogte van het plangebied zijn tijdens dit booronderzoek ook boringen geplaatst en blijkt sprake van een verstoorde bodemopbouw. De boringen bevatten een hoge concentratie recent puin (fig. 32).</p> <p>15.212: Heijen, De Smele, proefsleuvenonderzoek Op het terrein (vier proefsleuven) zijn sporen van bewoning uit het Neolithicum, de Bronstijd en de IJzertijd aangetroffen (waarneming 406.243). In de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd werd het terrein gebruikt als akker, hierop wijst een middeleeuwse akkerlaag en een esdek.¹⁴</p> <p>18.647: Gennep, De Smele, opgraving De natuurlijke ondergrond bestaat uit stuifzand met bovenin een natuurlijke bodemopbouw; dit is het prehistorische niveau. Hierboven bevindt zich een middeleeuwse akkerlaag. De meerderheid van het vondstmateriaal uit de akkerlaag dateert uit de periode 900-1200 na Chr.</p>

11 (Vis 2003)

12 (Vis 2003)

13 (Koop 2003)

14 (Mooren, Schorn, en Dijkstra 2006)

Bron	Omschrijving
	<p>In de akkerlaag en de B-horizont werden echter ook vondsten gedaan uit de Romeinse Tijd en de Vroege Middeleeuwen.</p> <p>Na een onderbreking in gebruik van de akker, veroorzaakt door verstuivingen werd het terrein aan het eind van de 14^e of in de 15^e eeuw opnieuw in gebruik genomen als akker. Dit leidde tot het ontstaan van een esdek waardoor de onderliggende sporen goed bewaard zijn gebleven.</p> <p>Er zijn zeven gebouwstructuren herkend daterend uit de Midden Bronstijd A en de Vroege-Midden IJzertijd. De kern van de IJzertijd nederzetting lag vermoedelijk ten noordwesten van het onderzoeksgebied.</p> <p>Tijdens het voorstadium van dit onderzoek is besloten dit deel van het plangebied niet op te graven omdat een metershoog ophogingspakket behoud in situ mogelijk maakt.</p> <p>De Maasmeander ten zuiden van het onderzoeksgebied is opgevuld met veen. Mogelijk zijn hier Ovoor jager verzamelaars ok veenlagen in bewaard gebleven die dateren uit de Bronstijd.¹⁵</p> <p>47.634: Heijen, begeleiding</p> <p>In opdracht van projectbureau Maaswerken van Rijkswaterstaat is een archeologische begeleiding uitgevoerd bij de heraanleg van de kaden langs de Maas in de omgeving van Gennep, Mook- Middelaar en Venlo. De graafwerkzaamheden gingen tot een diepte van 0,5 m -mv in een recente ophogingslaag. Een archeologisch niveau werd niet bereikt maar het is goed mogelijk dat resten dieper nog aanwezig zijn.¹⁶</p>
Gemeentelijke kaart	Waarde archeologie 3- Waardevol gebied B; onderzoek bij ingrepen groter dan 100m ² .
Archeologische verwachtingskaart Maasdal tussen Mook en Eijsden	<p>Jager en Verzamelaars:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende verwachting voor jager verzamelaars. Score 2 op schaal van 6 <p>Vroege Landbouw samenleving:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende verwachting voor Jager en verzamelaars. Score 3 op schaal van 5 <p>Late Landbouw samenleving:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende verwachting voor Jager en verzamelaars. Score 3 op schaal van 4 <p>Staatssamenleving</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende verwachting voor Jager en verzamelaars. Score 2 op schaal van 4 <p>Alle perioden:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvullende verwachting voor Jager en verzamelaars. Score 10 op schaal van 18
Bouwhistorische waarden in het plangebied	Geen

Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 500 m van het plangebied.

2.7 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in archeologisch landschap 'Maasdal'. De ondergrond bestaat uit afzettingen van de huidige Maas en diens voorlopers. Het plangebied ligt tot in de jaren 70 van de vorige eeuw in de uiterwaard van de Maas. Nadien is het plangebied enkele meters opgehoogd. Het is bij het erf van Hoofdstraat 44a gevoegd en bebouwd met een schuur. De ondergrond bestaat zodoende tot

¹⁵ (Mooren en Van Nuenen 2008)

¹⁶ (Weis-Konig 2009)

---

enkele meters diep uit een 20^e eeuws opgebracht pakket. Het is daarom onwaarschijnlijk dat binnen de beoogde verstoringsdiepte in het plangebied sprake is van behoudenswaardige archeologische resten gerelateerd aan bewoning.

Onder het opgebrachte pakket kunnen, voor zover de oorspronkelijke ondergrond niet is geroerd, mogelijk archeologische resten aanwezig zijn gerelateerd aan de natte context zoals resten van kades, beschoeiingen, en afvaldumps.

3 Conclusie

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

Het voornemen bestaat om een schuur te slopen en te vervangen door een nieuwe schuur van grotere omvang.

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt in archeologisch landschap 'Maasdal'. De ondergrond bestaat uit afzettingen van de huidige Maas en diens voorlopers. Het plangebied ligt tot in de jaren 70 van de vorige eeuw in de uiterwaard van de Maas. Nadien is het plangebied enkele meters opgehoogd.

- *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

De ondergrond bestaat tot enkele meters diep uit een 20^e eeuws opgebracht pakket. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied sprake is van behoudenswaardige archeologische resten.

- *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*

Het plangebied ligt in een AMK terrein; de historische kern van Heijen. Het plangebied was tot de jaren zeventig onderdeel van de uiterwaard naast Hoofdstraat 44a. De ondergrond bestaat uit een 20^e eeuws ophogingspakket. Behoudenswaardige archeologische resten zijn daarom waarschijnlijk afwezig.

- *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*
  - *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

n.v.t.

- *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

n.v.t.

---

4 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2016. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Gennep.

5 Literatuur

- Alterra. 2004. "Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend digitale bestand." Wageningen.
- Alterra Wageningen UR. 2012. "BISNederland." *Bodemkaart 1 : 50 000*.
<http://www.bodemdata.nl/>.
- "Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed."
<http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.
- Bosch, J.H.A. 2008. "Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2." 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Buitenhuis, A., en H.P. Wolfert. 1988. "Geomorfologische kaart van Nederland : schaal 1:50.000: Toelichting op kaartblad 46 Gennep." Wageningen [etc.]: Stiboka [etc.].
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen [etc.].
- Guionneau, J. 1731. "Heerlijkheid Heijen: Die Landnutzung in der Stadt und im Amt Gennep im Jahre 1731 nach der preussischer Kataster aufnahme im Herzogtum Kleve." <http://www.bhic.nl/integrated?mivast=235&mizig=210&miadt=235&miaet=1&micode=1503&minr=11170635&miview=inv2>.
- "Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)." <http://www.ikme.nl>.
- Kadaster. 2013. "BAG-Viewer." <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster - PDOK. 2014. *AHN2 - Kadaster*.
<http://nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search#|fff9d7cf-9929-4dde-98b8-06ceda7e5610>.
- Koop, P.J.M. 2003. "AAI Maaskaden, Gennep, Mook en Middelaar." BAAC-rapport 03.025. Deventer: BAAC bv.
- Mooren, J.R., en F. van Nuenen. 2008. "Heijen. De Smele. Definitief Archeologisch Onderzoek." BAAC-rapport 06.244. Deventer: BAAC bv.
<https://doi.org/10.17026/dans-zf7-4utv>.
- Mooren, J.R., E.A. Schorn, en P.A.M Dijkstra. 2006. "Gennep De Smele te Heijen." BAAC-rapport 05.281. BAAC bv. <https://doi.org/10.17026/dans-z4k-zfgw>.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- Onbekend. 1560. "Kaart van de heerlijkheid Heijen, met tevens zichtbaar de kerktorens van Sambeek, Boxmeer, Beugen, Oeffelt en St. Agatha."
<https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=187&miadt=235&miaet=1&micode=1503&minr=9694879&miview=ldt>.
- Past2Present. 2009. "Archeologische beleidskaart van de gemeente Gennep." Gennep: gemeente Gennep.
- Rensink, E., H.J.T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken, en B.I. Smit. 2015. "Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek en kaartbeeld." Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
<https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2016. "Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed." <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. "e-depot voor de Nederlandse archeologie." <http://www.edna.nl>.
- SIKB. 2016. "Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 4.0."

-
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. "*Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek.*" SIKB.
- Vis, G.J. 2003. "*Heijen, Plangebied De Smele. Aanvullende Archeologische Inventarisatie.*" BAAC-rapport 03.079. Deventer: BAAC bv.
- Weis-Konig, S. 2009. "*Hoofdstraat/Kasteelstraat, Heijen Gemeente Gennep.*" Becker & Van de Graaf rapport 14200309. Breda: Becker & Van de Graaf. <https://doi.org/10.17026/dans-z7q-k2ve>.

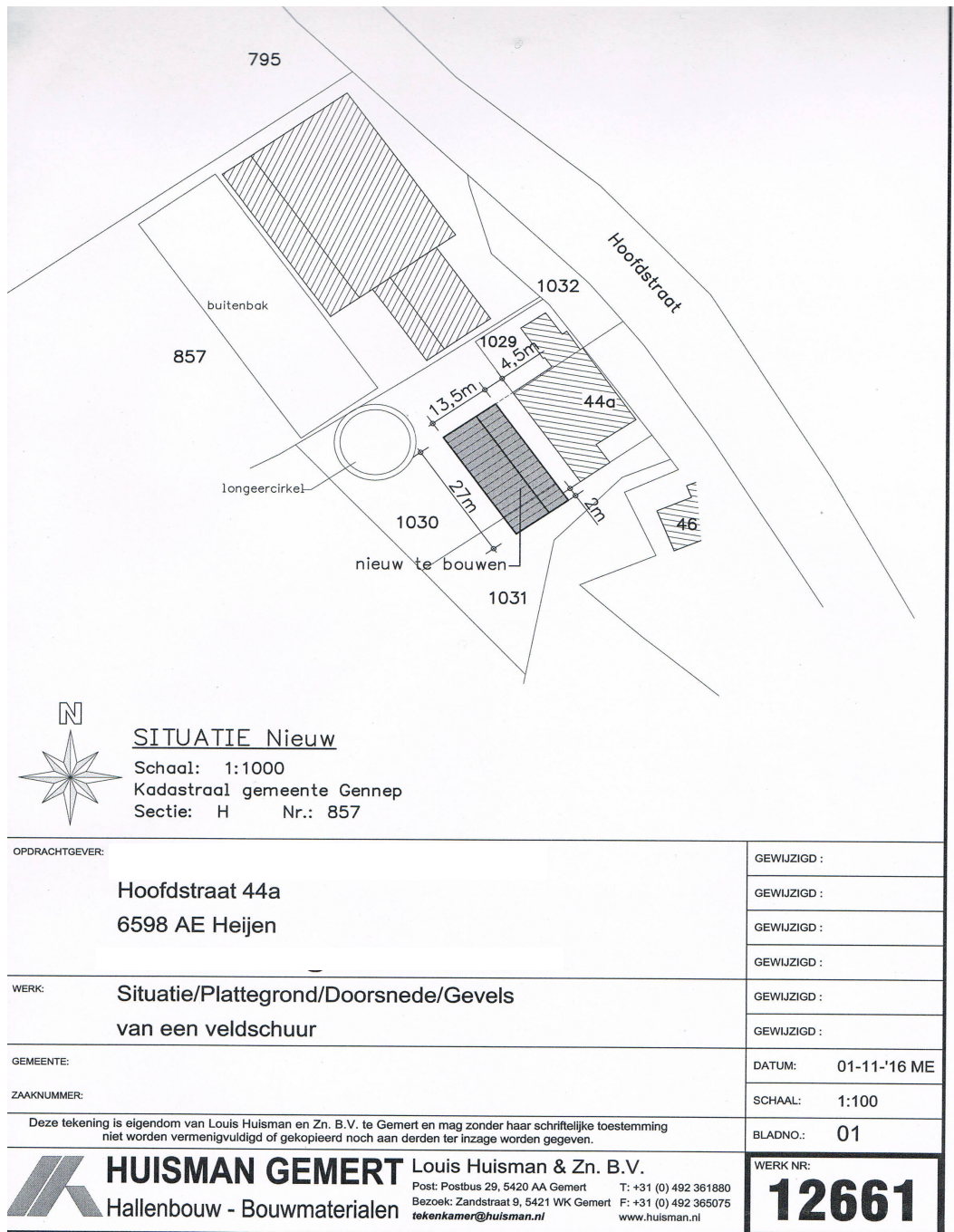
Figuren

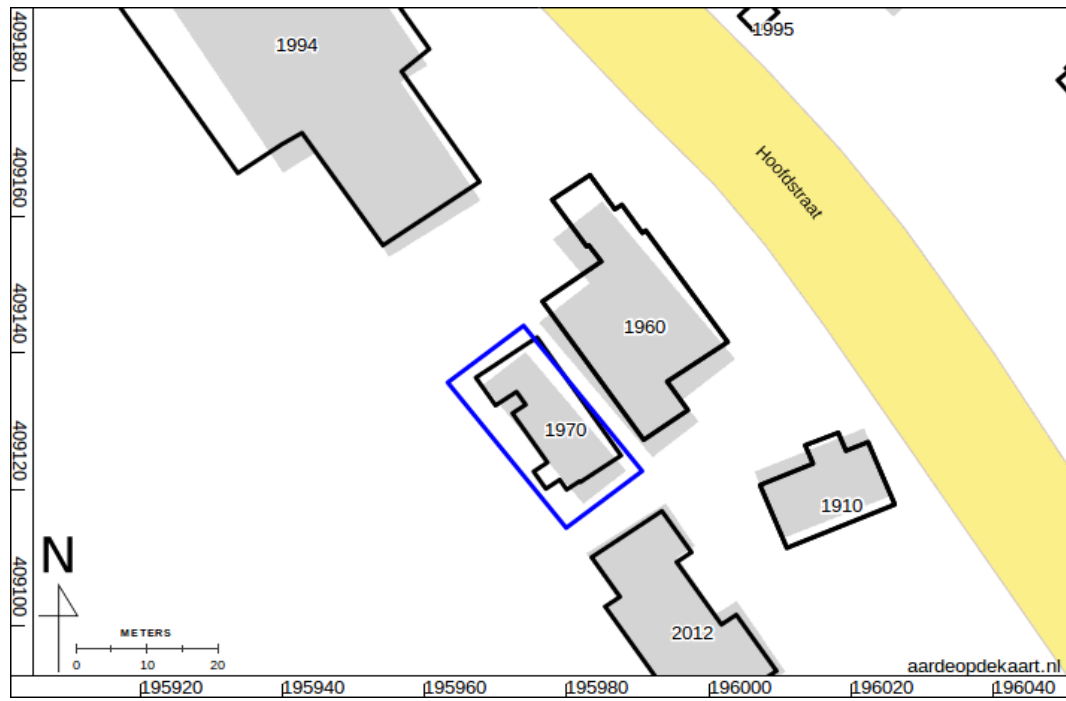
Figuur 2: Luchtfoto. Het plangebied is blauw omrand.

Figuur 3: Luchtfoto, ingezoomd op het plangebied (blauw omrand).

Figuur 4: Plankaart.

Figuur 5: Bouwjaar van panden in het naast het plangebied (Kadaster 2013).

Figuur 6: Foto huidige situatie.

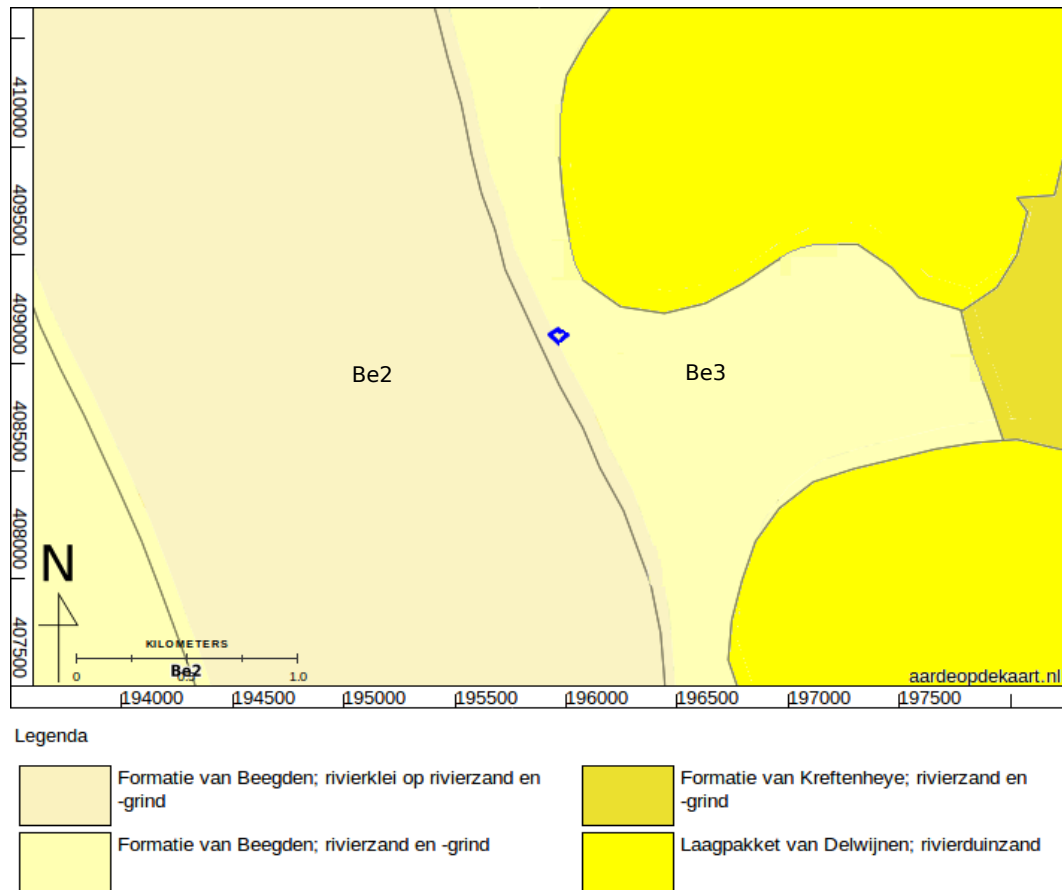

Figuur 7: Foto huidige situatie.

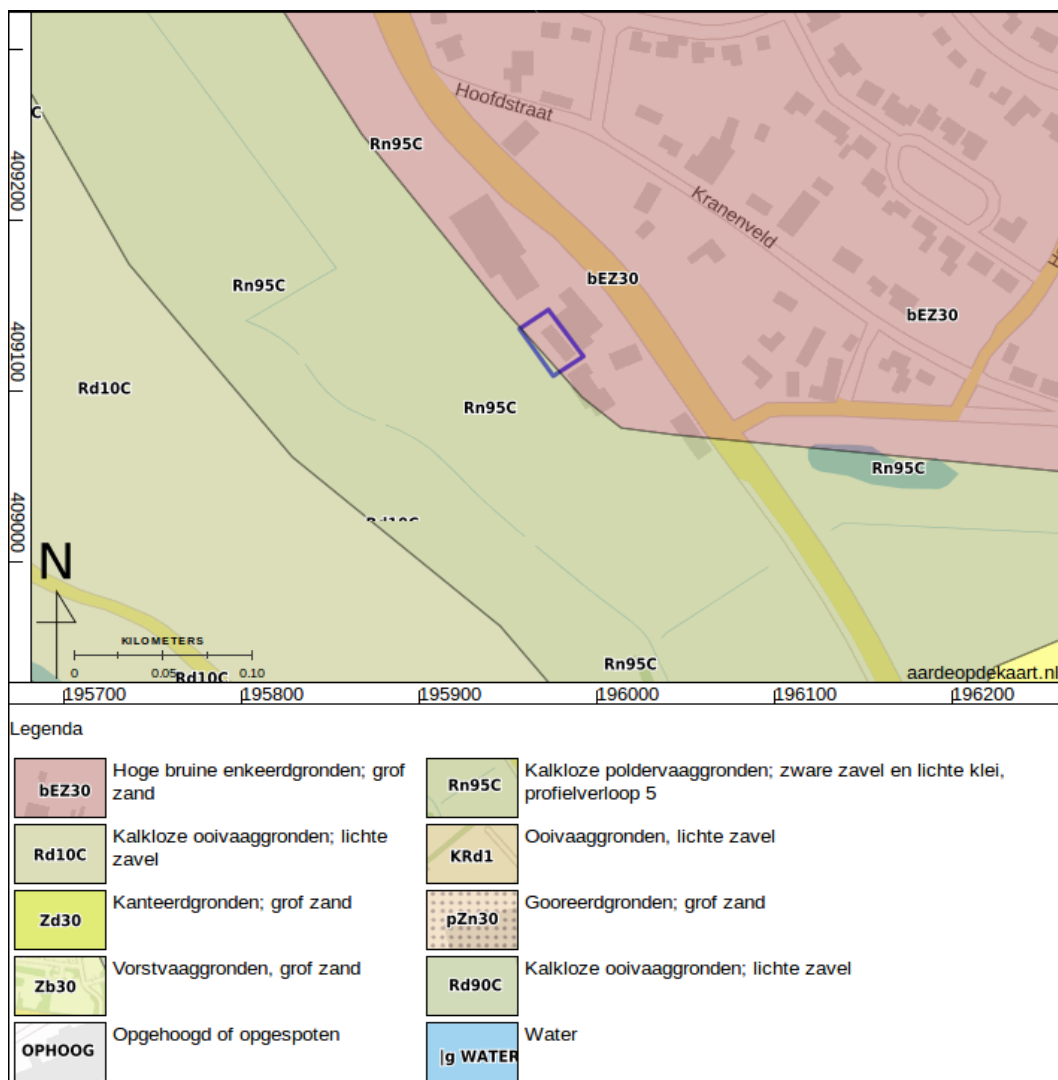

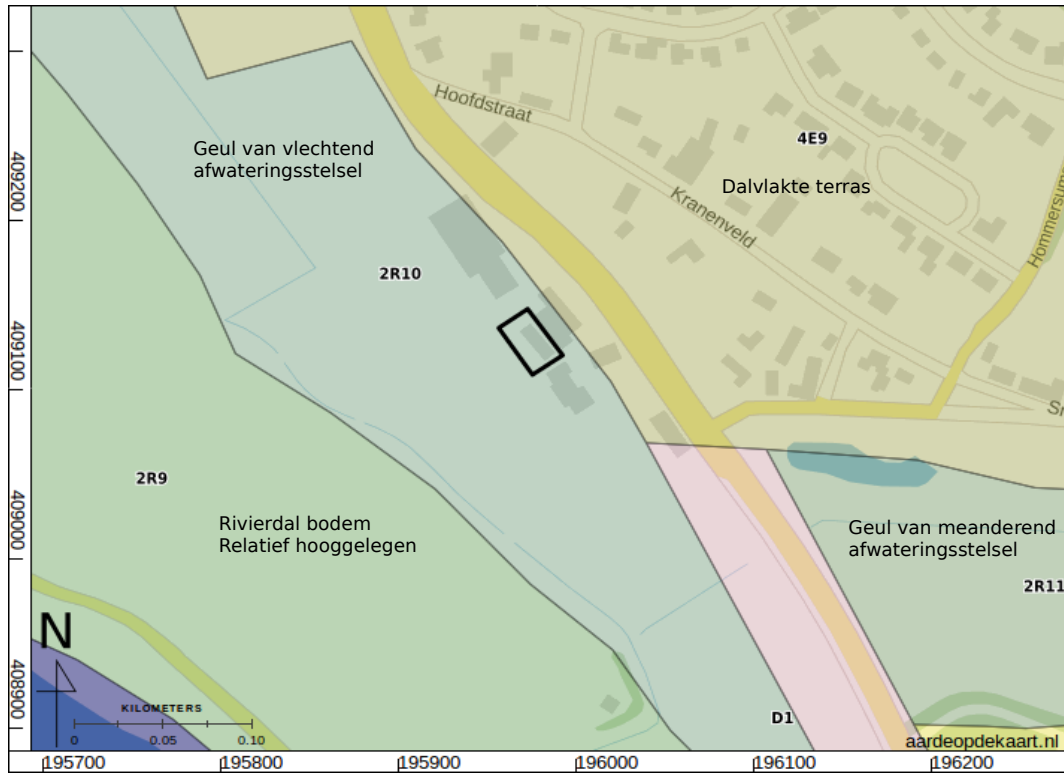
Figuur 8: Foto huidige situatie.

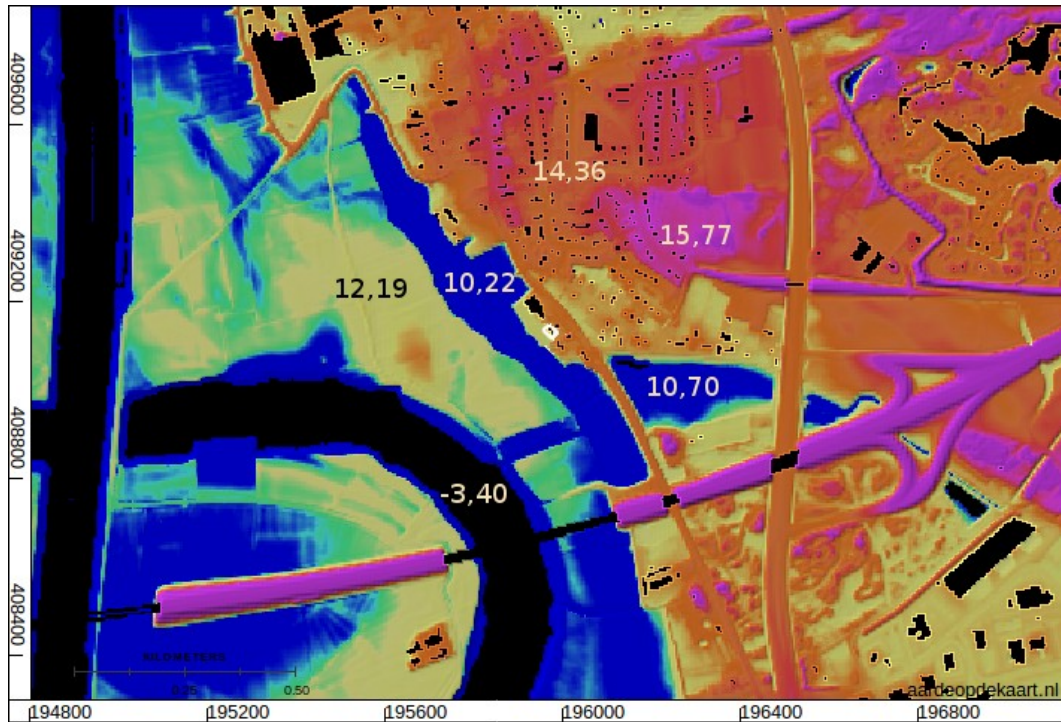
Figuur 9: Geologische overzichtskaart (De Mulder 2003). Het plangebied is blauw omrand.

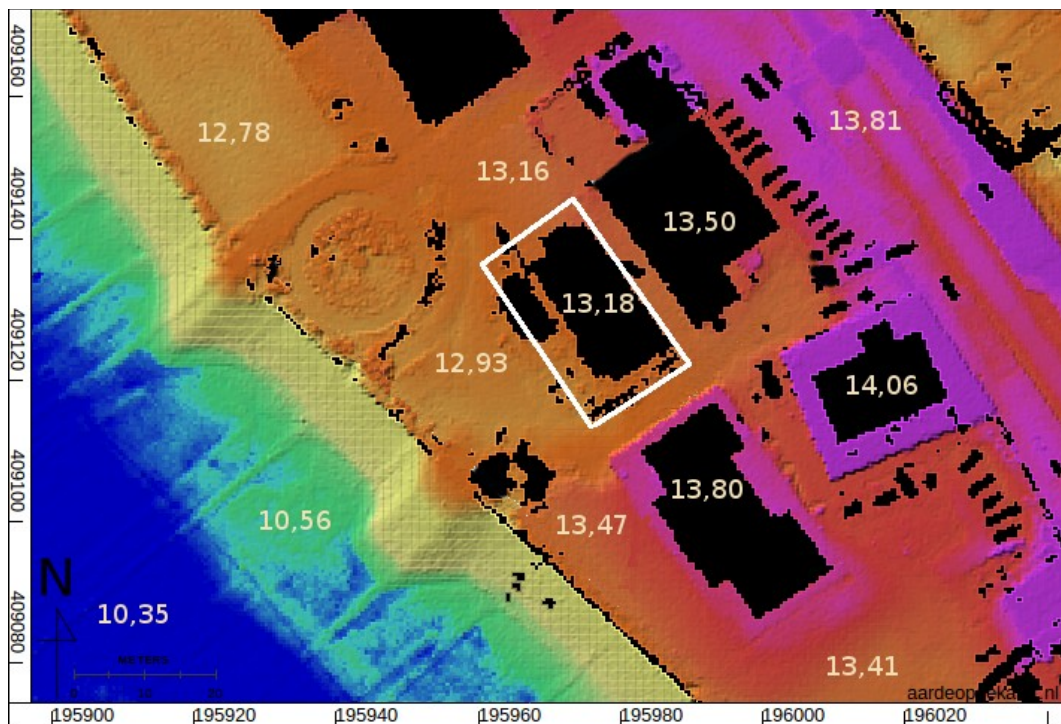
Figuur 10: Bodemkaart (Alterra Wageningen UR 2012). Het plangebied is blauw omrand.

Figuur 11: Geomorfologische kaart (Buitenhuis en Wolfert 1988; Alterra 2004).

Figuur 12: Hoogte-reliëfkaart (Kadaster - PDOK 2014). Hoogtematen in meters NAP. Het plangebied is wit omrand.

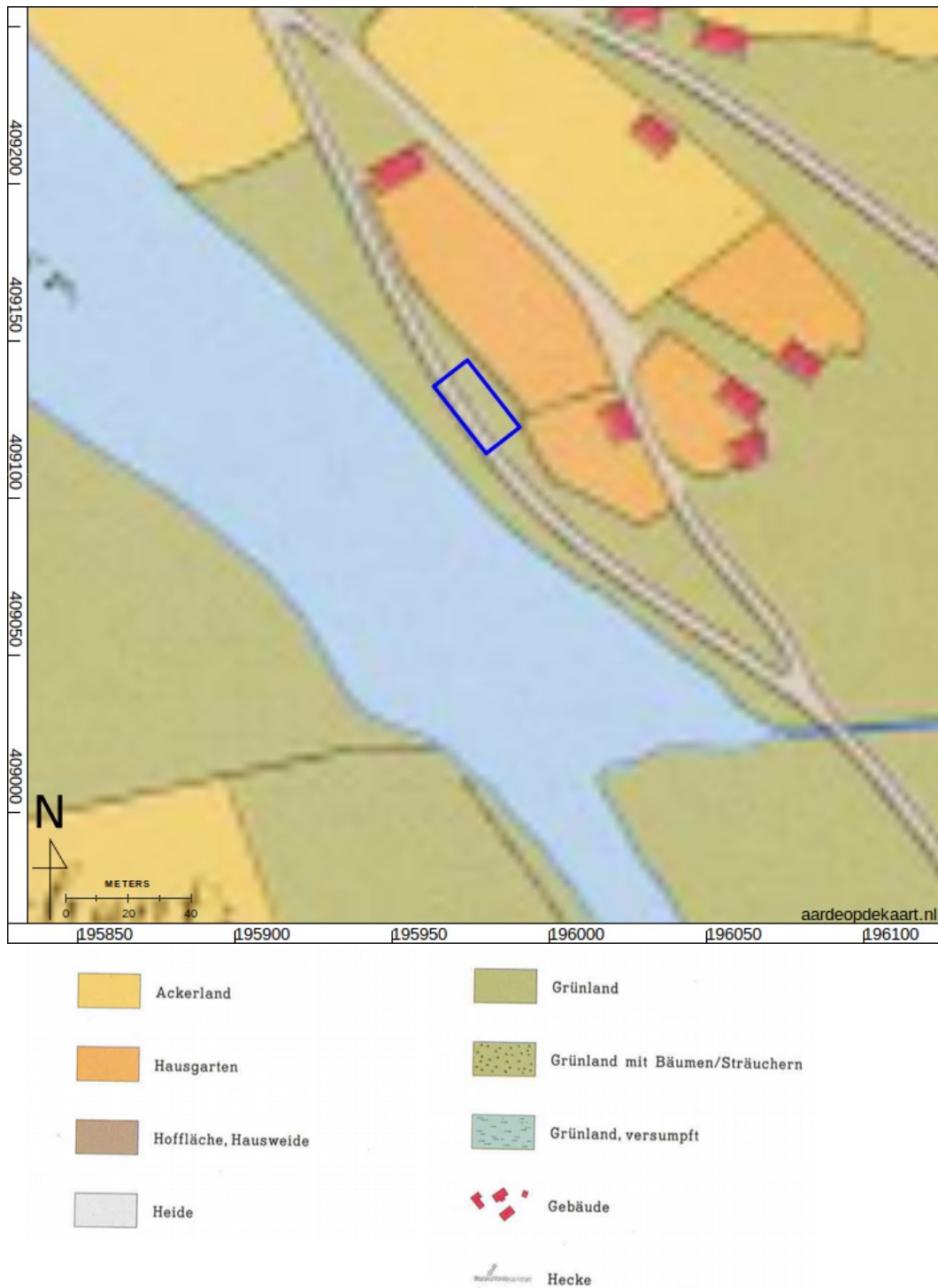
Figuur 13: Hoogte-reliëfkaart van het plangebied (wit omrand) (Kadaster - PDOK 2014). Hoogtematen zijn in meters NAP.

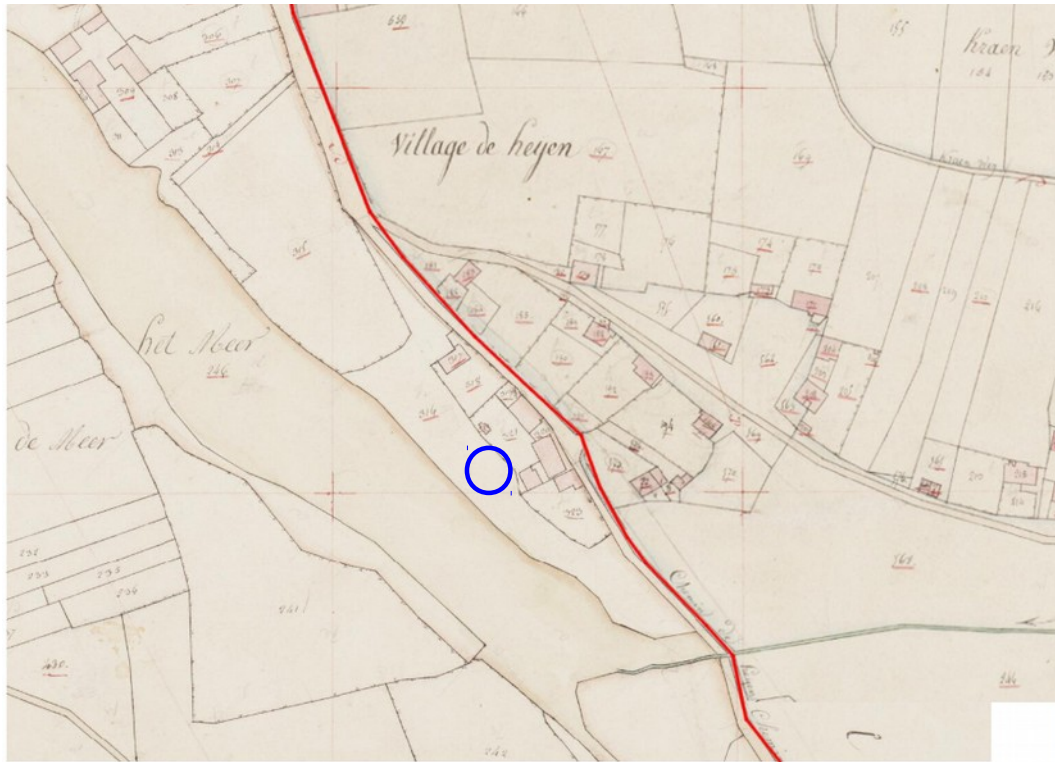
Figuur 14: Kaart (Onbekend 1560).

Figuur 15: Kadastrale kaart Heijen 1732 (Guionneau 1731).

Figuur 16: Kadastrale kaart Heijen 1732, detail (Guionneau 1731).

Figuur 17: Kadastrale minuut van de gemeente Bergen tussen 1811 en 1832 ("Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed"). In de figuur zijn twee minuatplannen samengevoegd, gescheiden door de rode lijn. De linkse zijde is sectie A blad 2 (MIN11011A02). De rechter zijde is sectie B blad 1 (MIN11011B01). Het plangebied ligt ongeveer binnen de blauwe cirkel.

Figuur 18: Detail van kadastraal minuutplan Bergen, sectie A, blad 2 ("Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed") MIN11011A02).

PLAATSE- LIJKE BENAMING.	VERWIJZING NAAR de plans:						EIGENAREN EN VRUCHTGEBRUIKERS.				Artikel van den percel- gereguleerlijzer.	SOORT der EIGENDOMMEN.	INHOUS-GROOETE		
	Blad. Rijst.	Nummers der parcellen.	Deel.	Vol- nummer.	NAMEN.	VOORNAMEN.	BEROEPEN.	WOONPLAATEN.	VAN EEDER PERCEL.	der Rijstgetrokken lij moet van bebouwing.			Voorloopige Lusening.		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
	304									Rijzen 619	bruinland	466	40 60	2	
	305									" 619	bruinland	266	30 60	1	
	306									"	tein	1820		1	
	307									"	"	27 1/2		1	
	308									"	"	97 1/2	50 60	1	
	309									"	Teudel hooi getrokken tein	2600	26 00		
	310									"	miland	8220	82 20	3	
	311									"	Sustharb	86 10	86 10	1	
	313									"	miland	1750		3	
	314									"	"	86 10	86 10	2	
	315									"	bruinland	121 10	1 21 10	2 3	
	316									349	tein	9200	92 00	1	
	317									Alouw. Rijzen 1299	tein	9120	1 00 00		
	318									"	tein	41 40		2	
	319									landt.	tein	9150	11 00	2	
	320									"	tein	1040	10 40		
	321									"	bruinland	1160	11 60	2	
	322									"	geloran	8070	80 70		
	323									"	tein	1200	12 00	1	

Figuur 19: Detail van de oorspronkelijke aanwijzende tafel bij het minuutplan van de gemeente Bergen, sectie A, blad 9 ("Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed") OAT11011A009).

246										Rijzen 619	bruinland	14330	143 30	2
-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------	-----------	-------	--------	---

Figuur 20: Detail van de oorspronkelijke aanwijzende tafel van de gemeente Bergen, sectie A, blad 7 ("Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed") OAT11011A007).

Nummers der percelen	Namen	Voornamen	Beroepen	Woonplaats	Soort der Eigendommen
304			bouwland		
305	“	“		“	boomgaard
306	“	“		“	tuin
307	“	“		“	“
308	“	“		“	“
309	“	“		“	Kasteel huis- gebouw en- plaats
310	“	“		“	weiland
311	“	“		“	Lustbosch
313	“	“		“	weiland
314	“	“		“	“
315	“	“		“	bouwland
316	Heijen	De Gemeente			heide
317			Kleerm.	Heijen	huis
318	“	“	“	“	tuin
319	“	“			
320	“	“	“	“	huis
321	“	“	“	“	boomgaard
322	“	“	“	“	Gebouw
323	“	“	“	“	tuin
246		Heijen	Waterplas		(“Het Meer”)
Transcriptie van de bovenstaande oorspronkelijk aanwijzende tafels. De percelen waar het plangebied in ligt zijn grijs gemarkeerd.					

Figuur 21: Bonnekaart 1897.

Figuur 22: Bonnekaart 1907.

Figuur 23: Detail van de Bonnekaart uit 1930 (592-2032 Gennepe). Het plangebied ligt ongeveer binnen de blauwe cirkel.

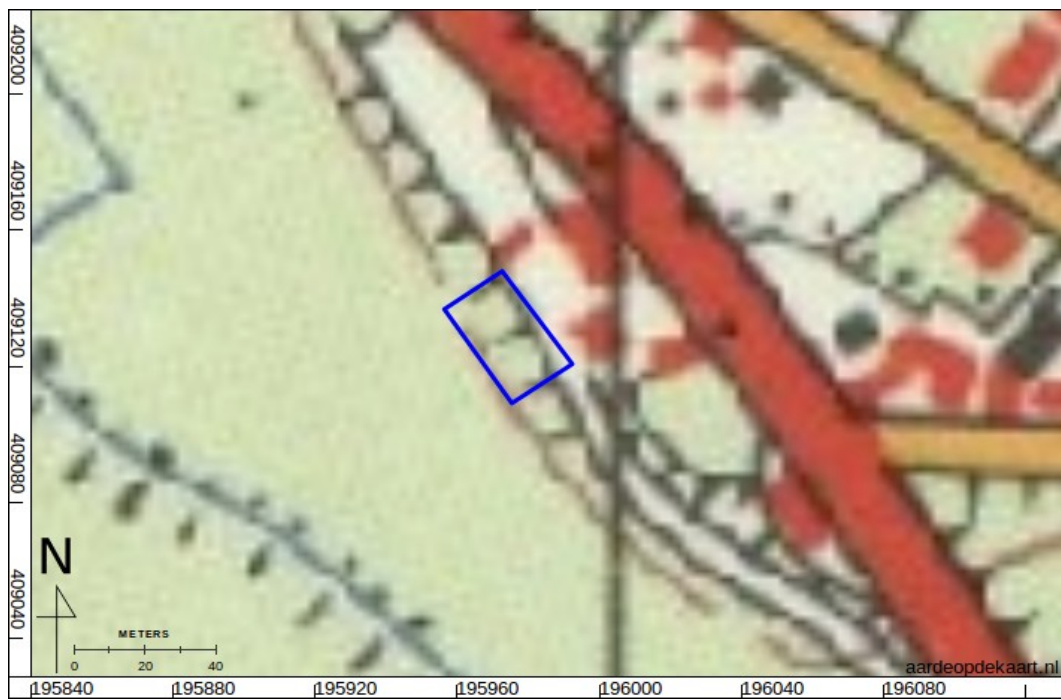
Figuur 24: Detail van de Bonnekaart uit 1938 (592-2033 Gennepe), verder ingezoomd. Het plangebied ligt ongeveer binnen de blauwe cirkel.

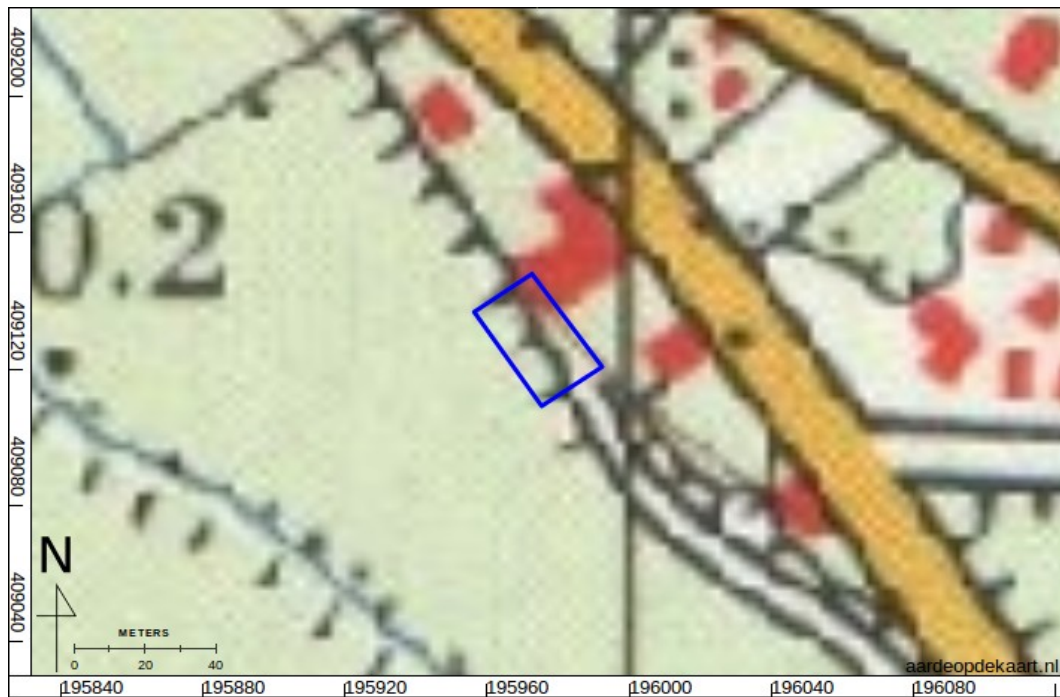
Figuur 25: Uitsnede van Tweede Wereldoorlog foto van de RAF, flight 316, run 10, photo 3263, 1944-10-05 (RAF 1940). Het plangebied ligt ongeveer binnen de blauwe cirkel.

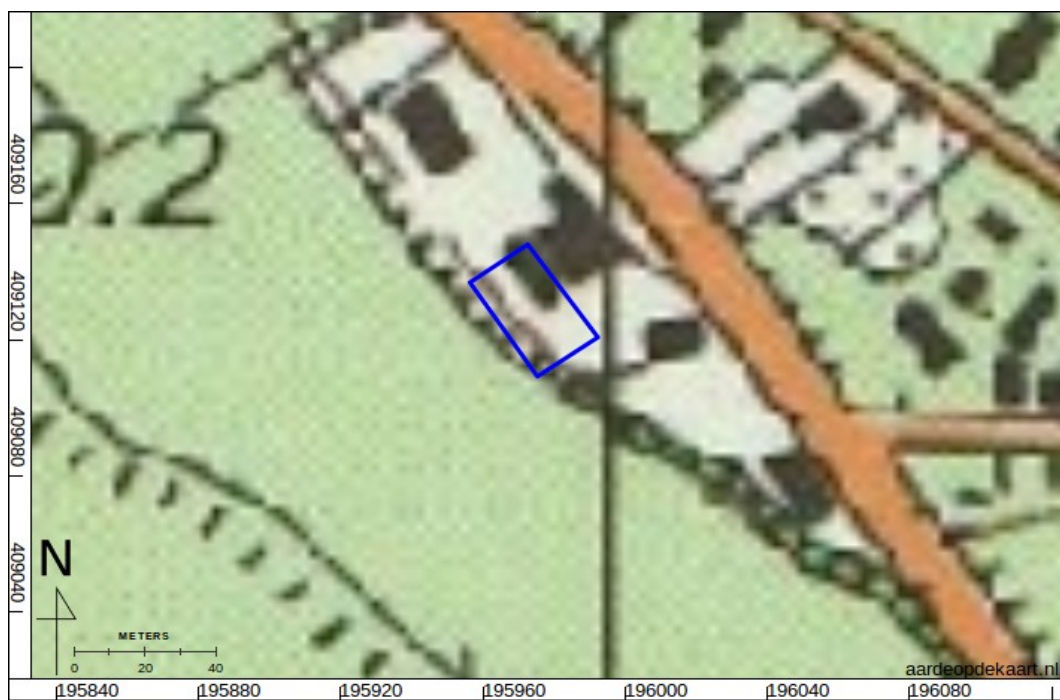
Figuur 26: Topografische kaart 1957.

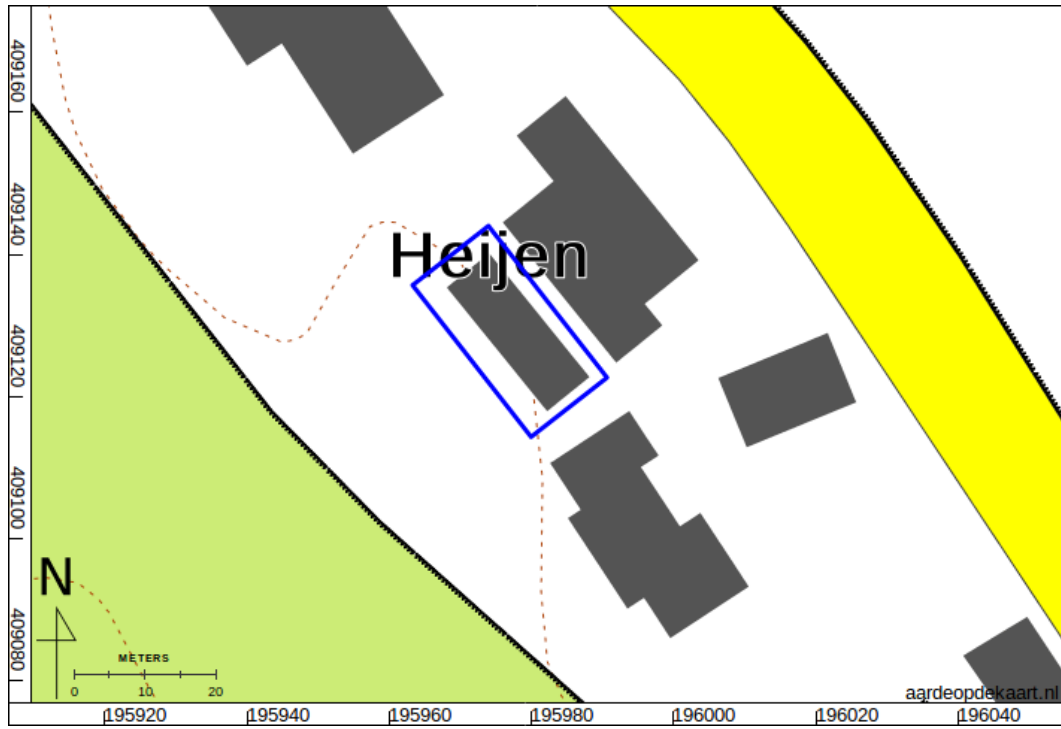
Figuur 27: Topografische kaart 1967.

Figuur 28: Topografische kaart 1978.

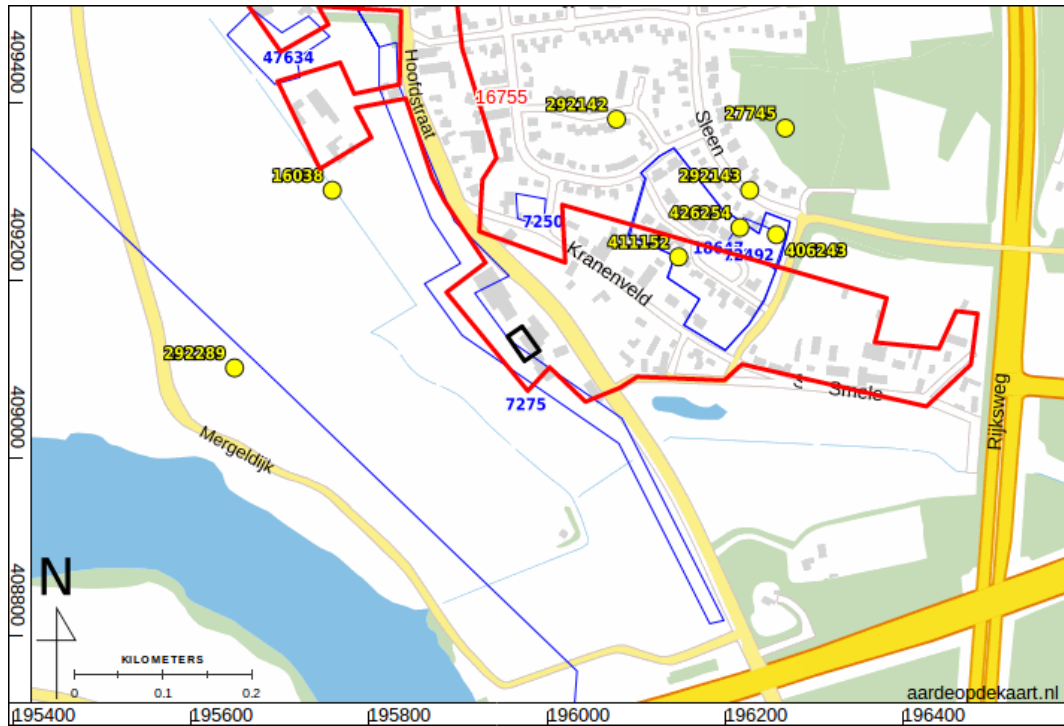

Figuur 29: Topografische kaart 1987.

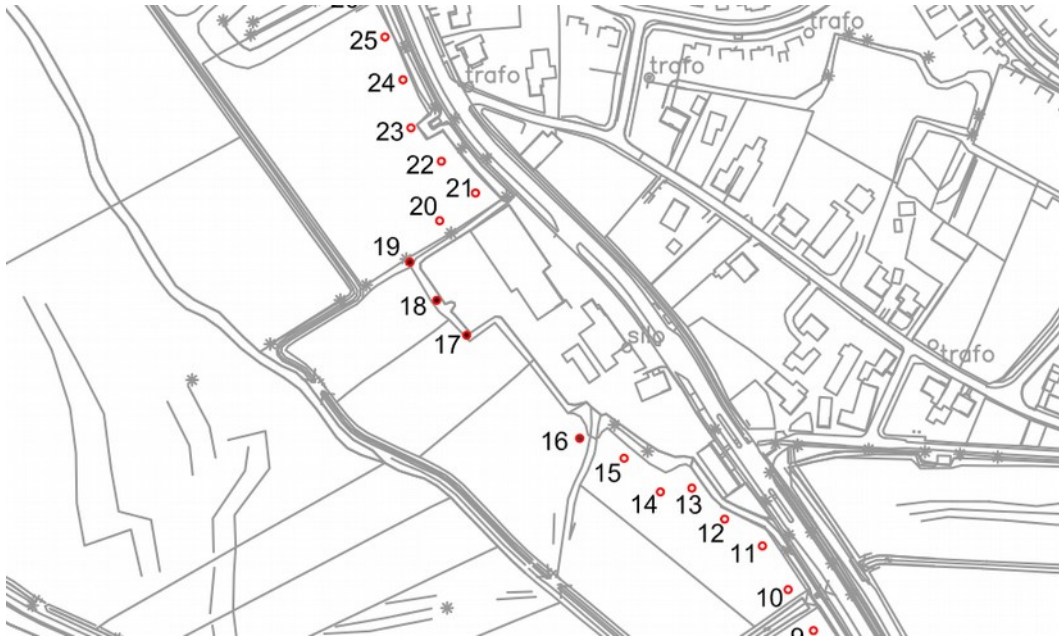

Figuur 30: Actuele topografische kaart.

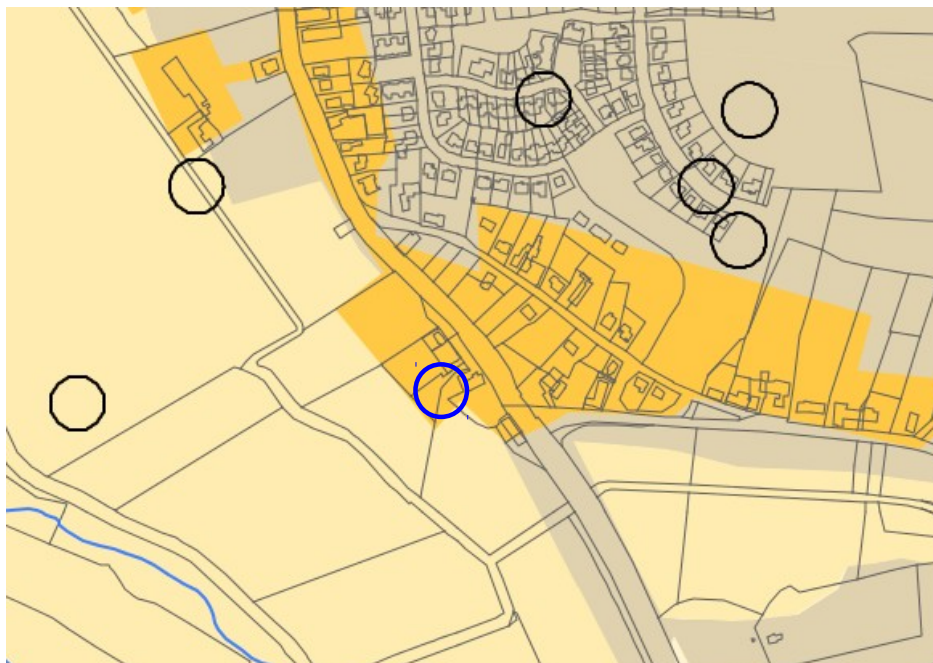

Figuur 31: ARCHIS overzichtkaart. Archeologische terreinen zijn aangegeven in blauw, waarnemingen in geel, en AMK terreinen in rood (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016). Het plangebied is zwart omrand.

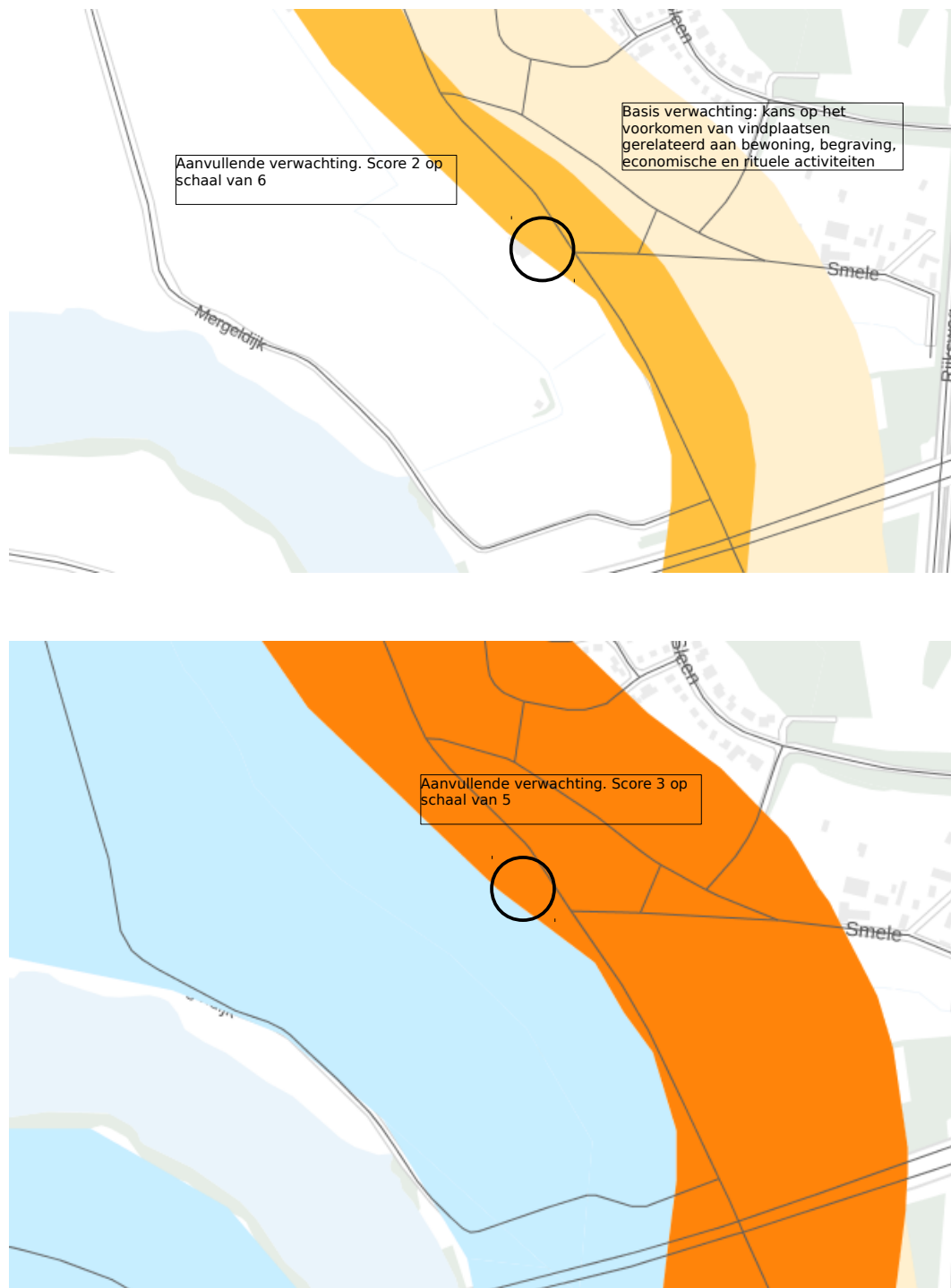
Figuur 32: Boorpuntenkaart van booronderzoek in het kader van de Maaskade versterking (Koop 2003).

De boorprofielen zijn niet beschikbaar. Koops (2003) schrijft: De bodemopbouw van de boringen tussen 15 en 19 is verstoord. De boringen bevatten een hoge concentratie recent puin. Vermoedelijk houdt deze verstoring verband met de ligging rondom een opgehoogde manege.

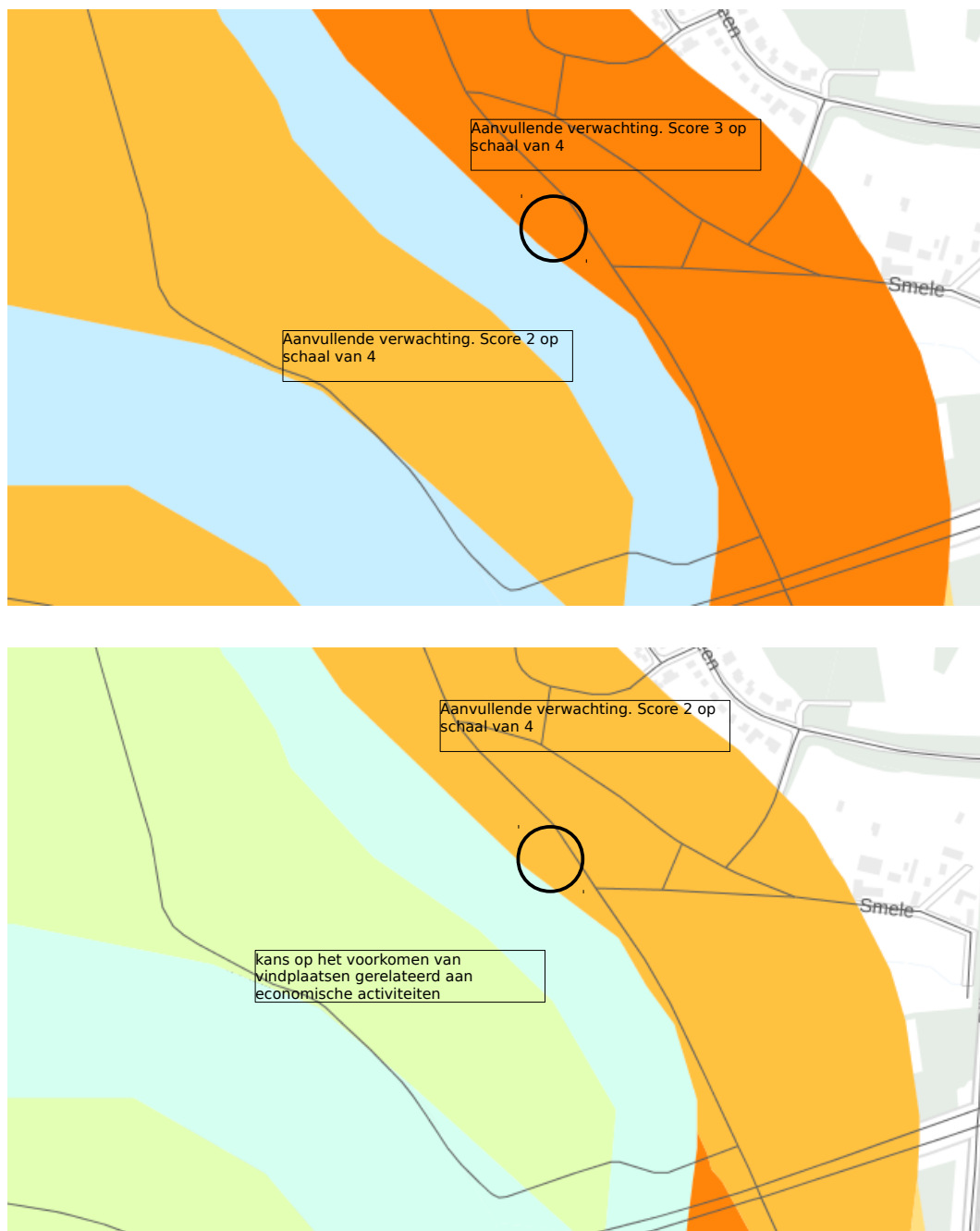
- Waarde - archeologie 3 (waardevol gebied B) 100 m2
- Waarde - archeologie 4 (onderzoeksgebied) 2500 m2
- Lage verwachting - begeleiding
- Lage verwachting - geen onderzoek
- Geen verwachting - geen onderzoek
- Archis-waarneming

Figuur 33: Archeologische verwachtings- en beleidskaart van de gemeente Gennep (Past2Present 2009). Het plangebied bevindt zich ongeveer binnen de blauwe cirkel.

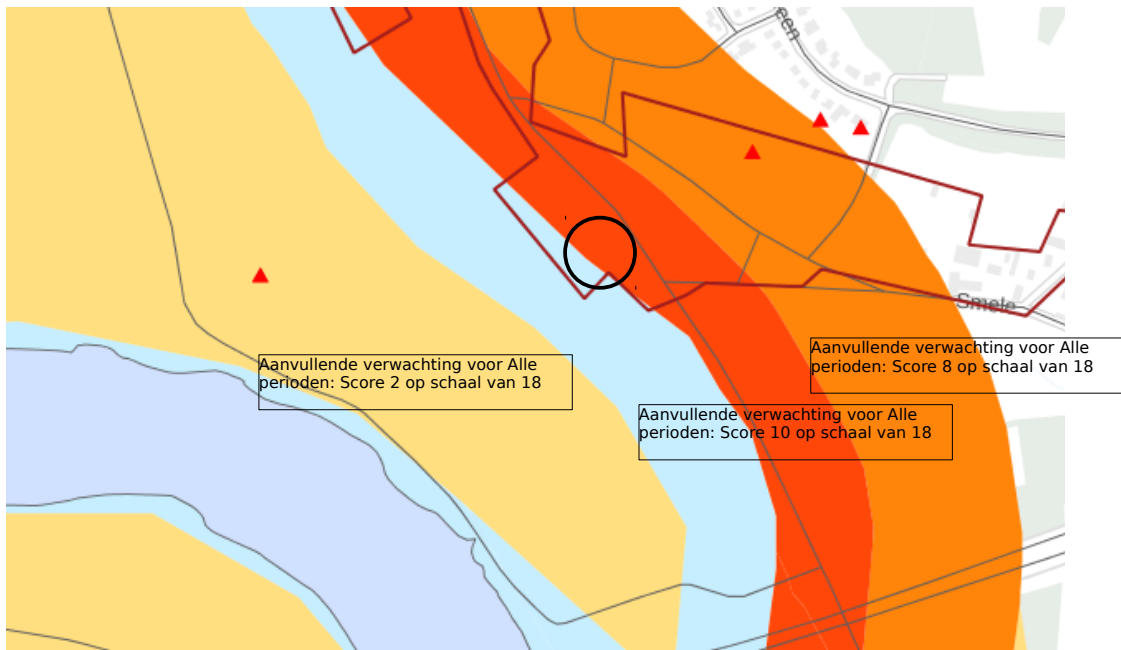
Figuur 34: Kaart Archeologische verwachtingskaart Maasdal tussen Mook en Eijsden, boven: Jager en Verzamelaars, onder: Vroege Landbouw samenleving.

(bron: https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologische_verwachting_Maasdal)

Figuur 35: Kaart Archeologische verwachtingskaart Maasdal tussen Mook en Eijsden, boven: Late Landbouw samenleving, onder: Staatssamenleving.

(bron: https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologische_verwachting_Maasdal)

Figuur 36: Archeologische verwachtingskaart Maasdal tussen Mook en Eijsden, laag Alle perioden.

(bron: https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologische_verwachting_Maasdal)